

קול צופיין

קול צפ"ר נשאו קול יחדו ירננו

נילוין כס
1033

ישראל תשפ"א השיעור השבועי מיסודו של מרן הראשון לציון הרה"ג המקובל האל-קי הרב **מרדכי אליהו** זצוק"ל

השיעור נמסר ע"י הרה"ג **שמואל אליהו** הרב הראשי של צפת

הנה ישפיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד סימנים לזיהוי המשיח

רבי שמעון בר יוחאי מספר לנו כי בגלל מסירותם וגבורתם של בר כוכבא וחייילו אמר רבי עקיבא על בר כוכבא שהוא מלך המשיח. תני ר' שמעון בן יוחאי, עקיבא רבי הנה דורש (במדבר כד) 'דרך פוכב מייעקב'. דרך פוכבא מייעקב. ר' עקיבא פד הנה חמי בר פוכבא הנה אמר דין הוא מלכא משיחא. א"ל ר' יוחנן בן תורתא, עקיבא, יעלו עשבים בלתי יד יעדיו בן דוד לא יבא" (ירושלמי תענית סח).

מיהו יוחנן בן תורתא?

ר' יוחנן בן תורתא חולק על רבי עקיבא. רבי עקיבא הוא גדול התנאים, רבי יוחנן בן תורתא כמעט לא נזכר בגמרא. במקומות שבהם הוא נזכר, מתברר שהיה אחד מתלמידי רבי עקיבא, ולא המובחר שבהם (מדרש רבה שמות מ א). חכמינו מספרים שהוא נקרא בשם בן תורתא, בן השור, כיוון שהוא קנה שור מיהודי, השור לא הסכים לעבוד בשבת עד שהמוכר לחש דבר מה על אוזנו. המעשה הזה עורר את בעל השור להתגייר ועל כן נקרא על שמו בר תורתא (פסיקתא רבתי יד).

הדיבור של בן תורתא חסר כבוד לחלוטין. הוא קורא לרבי עקיבא בשמו ומדבר בשפה בוטה. אין ספק שהוא למד את זה מ-24 אלף התלמידים שלא היו רגילים לנהוג כבוד זה בזה. אפשר שחכמינו הזכירו את הלשון הבוטה של בן תורתא כדי שבנין מהו העוון שבגללו נכשל המרד וכשל הניסיון להציל את עם ישראל מהגלות הנוראה.

לא בחיל ולא בכח פי אם-ברוחי

בר כוכבא הבין שבמלחמה עם הרומאים יצח העוז רוחני, על כן הוא מחליש את כוחם הגופני של חייליו ומחשל את העוצמה הרוחנית שלהם. לצורך כך הוא מצווה כל חייל שלו לחתוך את אצבעו בשיניו. "א"ר יוחנן שמונים אָלף זוג של תוקיעי קְרָנוֹת (ראשי גייסות שאספו את חייליהם ע"י תקיעה בקרן) היו מקיפין את ביתר וכל אֶחָד וְאֶחָד הָיָה מְמוֹנֶה עַל פְּמֹה חַיִּלוֹת. וְהָיָה שָׁם בֶּן פּוֹזְבָּה וְהָיָה לוֹ קְאֵתִים אָלֶף מְסִיפֵי אָצְבָּעִי".

נראה שבר כוכבא חשש שאנשים שיש להם שלמות גופנית יסמכו על "כוחי ועוצם ידי" ויזניחו את טיפוח עוצמת הרוח, התכסיסים והתחבולות הצבאיות. על כן אמר בר כוכבא לחייליו לקטוע אחת מהאצבעות בשיניים. להראות שהם לא סומכים על גבורה גופנית אלא על חכמה תחבולות ועוז הנפש.

כבוד החשמונאים - הכנה לימות המשיח

הנביא חגי מתנבא על הניצחון של מתתיהו ובניו, ואומר כי הניצחון שלהם על האימפריה היוונית האלילית בכוחות כל כך מועטים יזעזע את האמון בתרבות האלילות שהייתה רווחת בעולם בעת ההיא. "כִּי כֹה אָמַר ה' צְבָאוֹת עוֹד אֶחָת מְעַט הִיא וְאֲנִי מְרַעֵשׂ אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ וְאֶת־הַיָּם וְאֶת־הַחֲרָבָה".

בעקבות הניצחון יבואו כל האנשים החשובים בעולם לבית המקדש שבירושלים מתוך תחושת כבוד לאלוהי ישראל. "וְהִרְעַשְׁתִּי אֶת־כָּל־הַגּוֹיִם וְיָבֹאוּ מִקְרַת כָּל־הַגּוֹיִם וּמִלֹּאֲתֵי אֶת־הַבַּיִת הַזֶּה כְּבֹד אֶמֶר ה' צְבָאוֹת". הם יביאו כתשורה את הכסף והזהב שנתתי להם, כי 'לִי הַכֶּסֶף וְלִי הַזָּהָב נָאֵם ה' צְבָאוֹת", ואני שולח אותם להביא אותו לבית המקדש.

דעו לכם כי גדול יהיה הכבוד של הבית השני מהכבוד שהיה בבית הראשון בימי שלמה המלך, כשבאו מלכי העולם ומלכת שבא בראשם. "גְּדוֹל יְהוָה כְּבֹד הַבַּיִת הַזֶּה הַאֲחֵרוֹן מִן־הָרִאשׁוֹן אֶמֶר ה' צְבָאוֹת וּבְמִקּוֹם הַזֶּה אֶתֵּן שְׁלוֹם נָאֵם ה' צְבָאוֹת". ובאמת הניצחון הזה שינה את פני ההיסטוריה האנושית. אלולי החשמונאים הייתה האלילות משתררת בדרך הטבע על העולם כולו. בזכותם ניתקת האנושות מהאלילות וחזרה להאמין באל אחד בתהליך שממשיך עד ימינו.

חכמינו אמרו שנבואה שהוצרכה לדורות נכתבה. הפירוש לדורות הוא כי כשם שבימי החשמונאים היה כבוד גדול מכל העולם לבית המקדש, כן יהיה לעתיד לבוא כבוד גדול מכל העולם לבית השלישי ויותר.

דין הוא מלכא משיחא

דרך פוכב מייעקב

קידוש ה' הגדול הזה התאפשר על ידי המסירות והגבורה הגדולה שהתגלתה בימי מתתיהו ובניו. המסירות והגבורה הזו חזרה לעם ישראל אחרי החורבן בימי בר כוכבא, שידוע יותר בשם בר כוכבא. גבורה שנועדה להגן על עם ישראל מפני האכזריות הרומאית ומפני הגזרות שנועדו למחוק את עם ישראל את תורת ישראל ואת ארץ ישראל מעל פני האדמה.

לפרטים
052-7695508

מקווה הטהרה המהודר ביותר
עפ"י שיטתו של מרן הרב זצ"ל

גבורה גופנית במקביל לגבורה רוחנית

חכמים אמרו לו שמהאבות, ממשו, מיהושע ומדוד המלך למדנו שגבורה רוחנית, חכמה ותחבולות מלחמה יכולים לבוא ביחד עם גבורה ושלמות גופנית. "שְׁלַחוּ חֲכָמִים וְאָמְרוּ לוֹ, עַד אִימְתִי אֲתָה עוֹשֶׂה אֶת יִשְׂרָאֵל בְּעַלְי מוֹמִי. אָמַר לָהֶן, וְכִי הֵיטֵב אִיפְשֶׁר לְבָדְקֶנּוּ? אָמְרוּ לוֹ, כֹּל מִי שְׂאִינוּ רֹכֵב עַל סוּסוֹ וְעוֹקֵר אֶרֶץ מִן לְבָנוֹן לֹא יִהְיֶה נִכְתָּב בְּאִסְרֵטָא שְׁלָךְ". לא יהיה חלק מהצבא שלך. בר כוכבא שמע לחכמים ושינה את מבחני הגיוס שלו. הגמרא מעידה שהיו לבר כוכבא בביתר מֵאֲתָם אֶלְף חִיָּלִים קטועי אצבע ומֵאֲתָם אֶלְף חִיָּלִים רֹכְבִים עַל סוּס שַׁעֲקוֹ ארו מהלבנון.

יש אומרים שיש רמז בדברי חכמים שדיברו על ארזי הלבנון. כיוון שהם גם חזקים וגבוהים ויפים וגם שימשו לבניין בית המקדש. ללמדך שבהכנה נכונה אפשר לשלב עוצמה רוחנית עם עוצמה גשמית.

בר כוכבא - מחובר לחכמי ישראל

העובדה שבר כוכבא שומע לחכמים בנושא זה מלמדת שהוא היה מקשיב לחכמי ישראל ומחבר אליהם. גם הגדרת הרמב"ם שרבי עקיבא היה "נושא כליו" מלמדת על חיבורו לחכמים. בדורות האחרונים מצאו תעודות שעולה מהן שהוא דאג שחייליו ישמרו שבת, שיהיו להם ארבעת המינים בחג הסוכות ועוד. והדברים הללו חשובים מאוד להבנת מעשיו של בר כוכבא.

מסירות נפש של משיח

במדרש רבה: "ומה היה עושה בן כוויבא היה מקבל אבני בליסטרא באחד מארכובותיו וזורקן מהן כמה נפשות ועל זה אמר רבי עקיבא כך" (איכה פרשה ב פסקה ד). אין ספק שיש פה גבורה מיוחדת במינה. יש פה גם מסירות נפש מיוחדת במינה להגן על עם ישראל מרשעת הרומאים. בגלל הגבורה ומסירות הנפש הזו היה אומר רבי עקיבא עליו "דין הוא מְלָאָה מְשִׁיחָא".

לא תסעוד ולא תכסוף

עם כל זה קשה להבין את בר כוכבא שאמר בעת יציאתו לקרב "דיבונגה דְּעֵלְמָא, לא תסעוד ולא תכסוף" - ריבון העולמים, אל תעזור ואל תבייש אותנו. ונשאלת השאלה, איך זה מסתדר עם מה שלמדנו עליו עד כה? ואם בן כוזבא אומר כך לאלוקים, איך יכול רבי עקיבא לומר עליו שהוא המשיח? הרי תנאי במשיח הוא שהוא יפיץ תורה ויילחם מלחמות ה'. והמילים הללו אינן קידוש השם.

אין סומכים על הנס

יש עונים שבן כוזבא אמר כך כדי שחייליו לא יגידו "ה' יעזור, הכול יהיה בסדר". "ה' ילחם לכם ואתם תחרישון". באופן זה עלול להיות רפיון במלחמה הקשה מול האימפריה החזקה והגדולה. אפשר שהיה מדבר בלשון הזאת כדי שחייליו יעשו את המקסימום מבחינתם ולא יסמכו על הנס וכך יגנו על עם ישראל

מהשחיטה הגדולה של הרומאים (ענין פנקסי הרא"ה חלק א'). אולי זו הסיבה שבגללה רבי עקיבא לא נבהל מאמירתו והמשיך לומר "דין הוא מלכא משיחא" (למרות שבמקרים אחרים שבהם הדברים נאמרו הם גרמו נזק. כמו הסיפור בגמרא שם עם שני האחים מכפר חרוב, וכמו הסיפור בגמרא בבלי על חורבן הבית עם בר דרומא - בבלי גיטין נז ע"א).

בעט והרג את רבי אלעזר המודעי

בהמשך המדרש והגמרא מסופר על כותי אחד שגרם לבן כוזבא לחשוך ברבי אלעזר המודעי שהוא משתף פעולה עם הרומאים, ובעט בו והרגו. "הייב ליה חד בעוט וקטליה, מיך יצאת בת קול ואמרה (וכריה יא יז) 'הוי רעי האליל ענבי הצאן. קרב על זרועו ועל עין מינו. זרעו יבוש תיבש ועין מינו פרה תכהה'. הרגת את רבי אלעזר המודעי וזרעו של כל ישראל ועין מינם, לפיכך זרעו של אותו האיש יבש תיבש ועין מינו פרה תכהה. מיך נלקדה ביתר ונהרג בן ציובה".

אלוהי אלהא דקטלי מאן הוה יכיל קטלי

"אתין טענינו רשיה גבי אדריינוס. אמר לון, מאן קטל דיין?" - הביאו ראשו של בר כוכבא אצל אדריינוס, שאלם: מי הרג את זה? "אמר ליה חד פותיאיא אָנָא קטליה. אמר לי חמי לי פטומיה. חמי ליה פטומיה" - אמר להם, הראו לי את

גופו של בר כוכבא, והראו לו. "אשכח חכינה", מצא נחש כרוך עליו. "אמר אדריינוס אלוהי אלהא דקטלי מאן הוה יכיל קטלי" - אם לא אלהו הרגו ע"י הנחש, מי יכול היה להרגו. "יקרא עליו (דברים לב) 'אם לא פי צורם מְכָרָם וְה' הקטגורם'" (ירושלמי תענית ד ה).

הלכות זיהוי משיח מבר כוכבא

ואל יעלה על דעתך שהמלך המשיח צריך לעשות אותות ומופתים

למרות השגיאה הכואבת של בר כוכבא, הרמב"ם לומד ממנו את הלכות זיהוי המשיח. "ואל יעלה על דעתך שהמלך המשיח צריך לעשות אותות ומופתים ומחדש דברים בעולם או מחיה מתים וכיוצא בדברים אלו, אין הדבר כך, שהרי רבי עקיבא חכם גדול מחכמי משנה היה, והוא היה נושא כליו של בן כוויבא המלך, והוא היה אומר עליו שהוא המלך המשיח, ודימה הוא וכל חכמי דורו שהוא המלך המשיח, עד שנהרג בעונות, כיון שנהרג נודע להם שאינו, ולא שאלו ממנו חכמים לא אות ולא מופת" (הלכות מלכים, פרק יא הלכה ג).

חורבן ביתר - צרה גדולה כמו חורבן בית המקדש

כן כותב הרמב"ם כי אחת מהסיבות לצום תשעה באב היא מיתת בר כוכבא ואיבוד התקווה שהוא מלך המשיח בחורבן ביתר. וזו הייתה צרה לעם ישראל כמו חורבן בית המקדש. "ונלכדה עיר גדולה וביתר שמה והיו בה אלפים ורבבות מישראל, והיה להם מלך גדול ודימו כל ישראל וגדולי החכמים שהוא המלך המשיח, ונפל ביד גוים ונהרגו כולם, והיתה צרה גדולה כמו חורבן המקדש" (תעניות ה ג).

רבי עקיבא חכם גדול מחכמי משנה היה

הרמב"ם יודע שהסוגיה הזאת של זיהוי המשיח היא חשובה מאוד. אם טועים בה, עלולים ללכת אחרי משיחי שקר. לכן הוא אומר לנו להסתמך על גדול התנאים, רבי עקיבא, ולא על אנשים שהם חכמים בעיני עצמם. לכן הוא מדגיש לנו בהלכה זו שרבי עקיבא היה "חכם גדול מחכמי המשנה". הוא מציין זאת כדי שלא נאמר חלילה שרבי עקיבא טעה. הוא מזכיר לנו את מדרגתו הגבוהה של רבי עקיבא שהיה יסוד תורה שבעל פה, רבו של רבי שמעון שכתב את זוהר, רבו של רבי מאיר שכתב את המשניות, רבם של רבי נחמיה ורבי יהודה שכתב את ספר המדרשים. "וכולוהו אליבא דרבי עקיבא" (סנהדרין פו ע"א). כל תורתם לפי מה שלימדם רבי עקיבא.

רבי עקיבא "דימה" ולא "טעה"

אנחנו צמודים לרבי עקיבא ולרמב"ם שהבית יוסף קורא לו אחד מ"שלושת עמודי ההוראה אשר הבית, בית ישראל נשען עליהם בהוראותיהם" ("בית יוסף", הקדמה). אם נדייק בלשונו של הרמב"ם נראה שהוא נוהר ולא כתב שרבי עקיבא "טעה" אלא "דימה", וההבדל בין המילים הוא גדול. לדעת הרמב"ם שיקול הדעת של רבי עקיבא בבחירת המשיח ביחד עם החכמים שהיו איתו היה נכון, כך בוחרים מלך משיח. ואע"פ שבסוף גרמו העוונות ונהרג בר כוכבא, שיקול הדעת שלהם מלכתחילה לא היה מוטעה, ולכן לומדים ממנו איך לזהות את המשיח לעתיד לבוא.

חשוב לא לטעות בזיהוי המשיח

חשוב לא לטעות בזיהוי המשיח, שלא נטעה במשיחי שקר. הדבר חשוב גם מבחינה חינוכית. אם אנחנו יודעים איך נראה המשיח אנחנו יודעים איך לחנך את ילדינו. כך אומרים חכמים "אמר רב יהודה אמר רב: מאי דכתיב 'אל תגעו במשיחי ובנביאי אל תרעו?' אל תגעו במשיחי - אלו תינוקות של בית רבן, ובנביאי אל תרעו - אלו תלמידי חכמים" (שבת קט ע"א). צריך לגדל כל ילד כאילו יש בתוכו ניצוץ משיח. כל תלמיד חכם כאילו יש בתוכו ניצוץ של נבואה.

רק מנהיג שמוסר נפש על כלל ישראל, כמו בר כוכבא שנלחם בגבורת נפש גדולה ברומאים, יכול להיות משיח. מנהיג לאומי שמוסר נפש על קדושת עם ישראל, על שמירת עם ישראל בגלות ומנפילות רוחניות

איך נראה המשיח?

מהדברים - הוא "בהקפת משיח" ואחרי שהוא עושה עוד דברים - מתברר לנו שהוא "משיח ודאי". וכך כותב: "ואם יעמוד מלך מבית דוד הוגה בתורה ועוסק במצוות כדוד אביו, כפי תורה שבכתב ושבועל פה, ויכופ כל ישראל לילך בה ולחזק בדקה, וילחם מלחמות ה', הרי זה בהקפת שהוא משיח, אם עשה והצליח ונצח כל האומות שסביביו ונחם מקדש במקומו וקבץ נדחי ישראל הרי זה משיח בודאי. ואם לא הצליח עד כה או נהרג בידוע שאינו זה שהבטיחה עליו תורה והרי הוא ככל מלכי בית דוד השלמים הכשרים שמתו".

האם בר כוכבא נראה כמו משיח?

משיח בן יוסף

יש שואלים, הרי התכונות הללו לא היו בבר כוכבא. איך אפוא אומר הרמב"ם כי היו לו תכונות של משיח?

האברבנאל אומר כי הרמב"ם חשב את בר כוכבא למשיח בן יוסף ולא למשיח בן דוד. שהיה בר כוכבא "מפצו של הקב"ה ושעשהו לנקום נקמת עמו ודם עבדיו מאויביהם. ולפי שהיה מקובל באומה שקודם משיח בן דוד יבא משיח בן יוסף, לא לעשות משפט וצדקה כי אם בלבד ללחום מלחמות ה', ונקם ישיב לצריו" (ישועות משיחו ח"א, פרק ד' עמ' ע"ו). ענף יוסף. וראה עוד גלגולי נשמות לרמ"ע מפאנו. ומובא בסדר הדורות, ערך עבדון בן הלל. שנת ב"א תת"ג). אך ברמב"ם משמע שהיה מלך כמש.

שתי דרכים בהופעת המשיח

כדי לענות על השאלה הזו נזכיר את הגמרא בסנהדרין (צח ע"א) שאומרת שיש שני סוגים של הופעת המשיח. כשעם ישראל זוכה, המשיח מופיע במלוא הדרו "עם ענני שמיא". וכשעם ישראל לא זוכה, המשיח מתגלה כעני שרוכב על חמור. בגמרא תיארו כי המשיח העני הזה "יתיב ביני ענני סובלי חלאים, וכולן שרו וחסרי בחד זימנא, איהו שרי חד ואסיר חד". יושב עם העננים שנמצאים בשער רומי, וכולם מתירים וקושרים את התחבושות לכל פצעיהם בבת אחת. והוא מתיר וקושר את הפצעים שלו אחד אחד, כי הוא מצפה לסייע לעם ישראל בגאולה בכל רגע ממש.

בתחילה עני, אחר כך מלך

גם המשיח שמתגלה כעני בתחילת דרכו, בסוף הוא מולך על ישראל ומשפיע על העולם כולו כמו שכתוב בפסוקים בספר זכריה. וכך הסביר אור החיים הקדוש את המושג עני ורוכב על חמור: "פירוש שיקום שבת אחד מישראל כדרך הקמים בעולם דרך טבע, על דרך אומרו (דניאל ד) ושפל אנשים יקים עלה" אבל אחר כך הוא מתגלה כמלך ומגשים את כל הנבואות "ויקום וימלוך ויעשה מה שנאמר בסמוך" (אור החיים במדבר כד ז').

כן ענה הרבי מחב"ד בתשובה למי ששאלו על התאמת בר כוכבא לתפקידו וענה כי בתחילת תקופת הגילוי של המשיח הוא לא

צריך את כל הסימנים, והם 'בואו בהמשך (ראה תשובה של הרבי מחב"ד בליקוטי שיחות כרך כז עמוד 302. ושמונה קבצים לרא"ה קוק, קובץ ח קנו).

טב מלגאן וּלְבוּשָׂא דִּילְיָהּ בִּישׁ

בזוהר כתוב כי המשיח הזה יהיה "טב מלגאן וּלְבוּשָׂא דִּילְיָהּ בִּישׁ, דָּא אִיהוּ עֲנִי וְרוּכַב עַל חֲמוֹר". טוב מבפנים ונראה רע מבחוץ (תיקוני זהר דף צג/ב). והטוב של בר כוכבא גרם לאלפים רבים מעם ישראל שהתנצרו אחרי החורבן לחזור ליהדות (אגרת אל-נבא). ובגמרא כתוב כי אלפים רבים של יהודים שלא מלו בימי הרומאים, או שנימולו ומשכו את ערלתם להסתיר שהם נימולים, חזרו בתשובה ונימולו שנית בימי בר כוכבא (יבמות עב ע"ב).

אם אנחנו יודעים איך נראה המשיח אנחנו יודעים איך להנך את ילדינו. "אל תגעו במשיחי - אלו תינוקות של בית רבן, ובנביאי אל תרעו - אלו תלמידי חכמים". צריך לגדל כל ילד כאילו יש בתוכו ניצוץ משיח, וכל תלמיד חכם כאילו יש בתוכו ניצוץ של נבואה

וְנָתַח עָלָיו רוּחַ ה'

כך מתאר הנביא ישעיהו את המשיח: "וְיָצָא הַטָּר מִגֹּזַע יִשְׂרָאֵל מִשְׁרָשָׁיו יִפְרָה: וְנָתַח עָלָיו רוּחַ ה' רוּחַ חֲכָמָה וְבִינָה רוּחַ עֲצָה וְגִבּוֹרָה רוּחַ דַּעַת וְיִרְאַת ה': וְהִרְיָחוּ בְיִרְאַת ה' וְלֹא-לְמִרְאָה עֵינָיו יִשְׁפּוּט וְלֹא-לְמִשְׁמַע אָזְנוֹ יוֹכִיחַ: וְשִׁפֵּט בְּצִדְקָה דְלִים וְהוֹכִיחַ בְּמִישׁוֹר וְלַעֲנוּי-אָרֶץ וְהִכָּה-אֶרֶץ בְּשִׁבְט פִּי וּבְרִיחַ שְׁפָתָיו יָמִית רָשָׁע: וְהָיָה צְדָק אָזוֹר מִתְנִי וְהֶאֱמוּנָה אָזוֹר חֲלָצִיו: וְגַר זָאֵב עִם-לְבָבֹשׁ וְכו'. וּמַסִּיִּים: "לֹא-יָרְעוּ וְלֹא-יִשְׁחִיתוּ בְּכָל-הָרָ קִדְשֵׁי כְּיִמְלָאָה הָאָרֶץ דְּעָרָה אֶת-הָרָ פְּמִים לַיָּם מְכֻסִּים: וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא שָׂרֵשׁ יִשְׂרָאֵל עֹמֵד לְגַס עַמִּים אֵלָיו גּוֹיִם יִדְרָשׁוּ וְהִתְהַוּוּ מִנְּחֻתוֹ כְּבֹד" (ישעיהו יא).

וְאָרוֹ עִם-עֲנַנֵּי שְׁמַיָא כְּבַר אֲנִישׁ אֲתָהּ

דניאל מתאר את המשיח שמגיע על ענני השמים. "הָיָה הַיּוֹת בְּחֻזְנוֹ לִילֵיָא וְאָרְלוֹ עִם-עֲנַנֵּי שְׁמַיָא כְּבַר אֲנִישׁ אֲתָהּ הָיָה וְעַד-עֲתִיקָא וְיִמְאָל מְטָה וְקַדְמוּהִי הַמְרַבְּהִי: וְלֵהּ יְהִיב שְׁלִטָּן וְיִקְרַ וּמְלִכּוֹ וְכַל עֲמִמָּא אֲמִנָּא וְלִשְׁנַיָּא לֵהּ יִפְלְחוּן שְׁלִטְנָה שְׁלִטָּן עֲלֵם דִּילְיָא יַעֲדָה וּמְלֻכְתָּהּ דִּילְיָא תַתְּחַבְּל".

ראיתי בחזיון הלילה והנה עם העננים בא בן-אדם והגיע והתקרב עד עתיק יומין: ולו ניתנו שלטון וכבוד ומלכות על כל העמים, האומות והלשונות. אליו הם ישמעו. שלטונו יהיה שלטון עולם שלא יפסק, ומלכותו לא תיפגע.

עֲנִי וְרוּכַב עַל חֲמוֹר

לעומת הנבואות הללו מתנבא זכריה כי המשיח מגיע כמו עני שרוכב על חמור, ובסוף הוא מולך על עם ישראל ועל העולם כולו. "גִּילֵי מְאֹד בְּתִצִּיּוֹן הִרְיָעוּ בַת יְרוּשָׁלַם הִנֵּה מִלְפָּנָיָא יָבֹא לָךְ צְדִיק וְנוֹשָׁע הוּא עֲנִי וְרוּכַב עַל-חֲמוֹר וְעַל-עֵדִיר בְּרִיאַתְנוּת". הוא יביא שלום לעם ישראל ולעולם. "וְהִכְרַתִּי-רֶכֶב מֵאֶפְרַיִם וְסוּס מִיְּהוּדָה וְנִכְרַתְהָ קֶשֶׁת מִלְחָמָה וְדָבָר שְׁלֹם לְגוֹיִם וּמִשְׁלוֹ מִיָּם עַד-יָם וּמִנְּהָר עַד-אֶפְסַי-אֲרָץ" (זכריה ט ט-יא). הגמרא בסנהדרין מיישבת את שתי הנבואות הללו ואומרת שיש שתי צורות של הופעת המשיח, אחת כשזכו ואחר כשלא זכו, וכדלקמן.

בְּאוֹתָן הַיָּמִים תִּרְבֶּה הַדְּעָה וְהַחֲכָמָה וְהָאֵמֶת

על סמך הפסוקים והגמרות שבעניין פוסק הרמב"ם בהלכות תשובה כי בימות המשיח לא יהיה שעבוד מלכויות ויהיה הרבה לימוד תורה. "ומפני זה נתאוו כל ישראל נביאיהם וחכמיהם לימות המשיח כדי שיגוהו ממלכויות שאינן מניחות להן לעסוק בתורה ובמצוות כהוגן, וימצאו להם מרגוע וירבו בחכמה כדי שיוכו לחיי העולם הבא, לפי שבאותן הימים תרבה הדעה והחכמה והאמת, שנאמר 'כי מלאה הארץ דעה את ה', ונאמר 'ולא ילמדו איש את אחיו ואיש את רעהו', ונאמר 'והסירותי את לב האבן מבשרכם'" (הלכות תשובה ב ט).

בְּעַל חֲכָמָה יוֹתֵר מִשְׁלָמָה, וְנִבְיָא גְדוֹל קְרוּב לְמִשְׁחָה רַבְנָא

אחר כך מתאר הרמב"ם את המשיח: "מפני שאותו המלך שיעמוד מורע דוד בעל חכמה יהיה יתר משלמה, ונביא גדול הוא קרוב למשה רבינו, ולפיכך ילמד כל העם ויורה אותם דרך ה', ויבואו כל הגוים לשומעו שנאמר 'והיה באחרית הימים נכון יהיה הר בית ה' בראש ההרים'. וסוף כל השכר כולו והטובה האחרונה שאין לה הפסק וגרעון הוא חיי העולם הבא, אבל ימות המשיח הוא העולם הזה ועולם כמנהגו הולך אלא שהמלכות תחזור לישראל, וכבר אמרו חכמים הראשונים אין בין העולם הזה לימות המשיח אלא שיעבוד מלכויות בלבד".

שְׁנֵי שְׁלִבִים בְּהַתְּגַלּוּת הַמְּשִׁיחַ

בהלכות מלכים (פרק יא הלכה ד) מתאר הרמב"ם את המשיח כמו בהלכות תשובה, ומוסיף ללמד שיש שני שלבים בהופעתו. בתחילה הוא עושה חלק

משיח - אור לעם ישראל ואור לגויים

משיח - מנהיג לאומי

מכאן נבין שרק מנהיג לאומי כמו שאול, דוד, שלמה או חזקיה יכול להיות משיח. מנהיגים שמוסרים נפשם על כלל ישראל כמו דוד שנלחם בגבורת נפש מיוחדת בגוליית, ובר כוכבא שנלחם בגבורת נפש גדולה ברומאים, או החשמונאים.

ברור לכולם שלא רק מי שגיבור מלחמה יכול להיות משיח לישראל. בגמרא מובא שרבי יהודה הנשיא או ריש גלותא או חכמים אחרים עם כוח השפעה על כל העם יכולים להיות משיח (סנהדרין צח ע"ב). מסתבר שלא דווקא מנהיגים גיבורים בשדה הקרב, אלא מנהיגים לאומיים שסמרו נפשם על קדושת עם ישראל, על שמירת עם ישראל בגלות מהתבוללות ומנפילות רוחניות.

מבר כוכבא לחשמונאים

מתניהו ובניו גם התגברו בקרב וגם מסרו נפש במלחמה רוחנית להשיב את ישראל לצור מחצבתם, ולכן הם זכו למוחך על ישראל למרות שלא היו משבט יהודה. שמתוך מסירות נפשם בגבורה גדולה למען קדושת עם ישראל, זכו למדרגה כמלכי בית דוד שראויים להנהיג את כלל ישראל וזכו להאיר את אור המנוורה שהיה מאיר לכל ישראל והיה "עדות לכל באי עולם ששכינה שורה בישראל".

רבי עקיבא ואור הגאולה

משיח שפותח את העיניים ומדליק את האור

הזכרנו לעיל את רבי עקיבא שמצליח לראות את הטוב של בר כוכבא מבעד ללבוש הביש שלו. להבין את כוח ראייתו של רבי עקיבא נזכיר את דברי חכמינו במדרש שסיפרו כי כשראה משה רבנו את נשמת רבי עקיבא בשמים הוא רואה שהיא גדולה ממנו ואומר לקב"ה: "יש לך אדם כָּהֵן, וְאֵתָהּ נֹתֵן תּוֹרָה עַל יְדֵי? (מנחות כט ע"ב). מדרגת רבי עקיבא קשורה למושג "אור לגויים" שמופיע בנבואת ישעיהו על ימות המשיח. ה' אומר לישעיהו שהוא ממנה אותו להאיר את עיני העולם החשוכות. "אני ה' קראתיך בצדק ואחזק בידך ואצרך ואתנה לברית עם לאור גוים". גם עם ישראל יכולים להיות עיוורים למרות שיש להם עיניים. "הוציא עם עור ועינים יש ותרחשם ואניגם למו" (ישעיה מג ח). גם צדיקים יכולים להסתובב בחושך בעת הגאולה "מי עור פי אם עבדי ותרחש כמלאכי אשלה מי עור פמשלם ועור פקעבד ה" (ישעיה מב ט). תפקידו של ישעיהו הוא "לפקח עינים עורות להוציא מפקח אסיר מבית קלא ישבי חשך" (ישעיה מב ו-ז).

דברים שלא נגלו למשה, נגלו לרבי עקיבא וחבריו

מי שזכה לעיניים פקוחות גם בתקופת החושך היה רבי עקיבא, כמו שאנו זוכרים אותו רואה את הילדים המשחקים ברחובות ירושלים בעת החורבן. כך למדו חכמים מהפסוק: "והולכתי עורים בדרך לא ידעו בנתיבות לא ידעו אדריכם, אשים מחשק לפניהם לאור ומעקשים למישור, אלה הדברים עשיתם ולא עזבתם" (ישעיה מב טז). מהמילה "עשיתם" בלשון עבר ולא "אעשה" בלשון עתיד, דייקו חכמים כי ה' כבר פקח עיניים לכמה אנשים ושם מחשך לפניהם לאור. ומי הם? אומרים חכמינו במדרש כי הם רבי עקיבא וחבריו (מדרש רבה במדבר פרשה ט פסקה ו). גם אנחנו צריכים להסתכל על המציאות באור היקר הזה שבו הסתכלו על המציאות רבי עקיבא ותלמידיו. כדי שנוכל גם אנו לפקח את עינינו נכתב ספר הזוהר על ידי רבי שמעון שהיה תלמידו של רבי עקיבא (תיקוני זוהר ז: עג. ועוד. מהרח"ו הקדמה לעץ חיים). ויהי רצון שנזכה להסתכל על המציאות בעיניים מאירות כמו רבי עקיבא ונזכה לגדל בנים ובני בנים שמאירים את העולם כדוגמת גדולי עולם אלה. אמן.

סיפורים על הרב זצ"ל

משיח שלא לפי תומו

סיפר הרב נסים לופס: אומנם צדיקים במיתתם קרויים חיים, וגדולים הם במיתתם יותר מאשר בחייהם, ואולם הגעגוע לרב זצוק"ל והחסר הם גדולים, ורק מתעצמים עם השנים.

אבל כשאנחנו חשים ומדברים על הגעגוע הזה, אנחנו צריכים לחשוב - האם המחשבה היא על הרב מרדכי אליהו, או שמה עלינו עצמנו? שהרי הרב מרדכי חסר לנו, כי אנחנו זקוקים לו כאן בעולמנו, זקוקים לעצה שלו, זקוקים לברכה שלו. אנחנו זקוקים לו, כי קשה לנו כאן בלעדיו.

בעיני זה סיפרו על הרב זצ"ל, כי פעם הגיע אליו אדם ובפיו בקשה: הוא רוצה לעשות שותפות עם אדם עשיר אחד, והוא מבקש שהרב יברך אותו שיצליח. השיב לו הרב שהוא לא ממליץ לו לעשות שותפות עם אותו עשיר. אותו אדם תמה, מדוע הרב אומר כך? הרי אותו אדם הוא עשיר גדול. אבל חזקה עליו עצתו של הרב, והוא לא חתם על העסקה.

כעבור יומיים התברר שאותו עשיר פשט את הרגל. הגיע האדם שביקש ברכה אל הרב ושאל אותו: האם לרב יש רוח הקודש? כיצד זה ידע שאותו עשיר יפשוט את הרגל? השיב לו הרב בחיוך: לא ברוח הקודש מדובר. לפני כמה ימים הלכתי שמעתי את אותו עשיר מתפלל ואומר: ריבוננו של עולם, אני זקוק למשיח! הבנתי שאם הוא מבקש משיח, כנראה שמצבו קשה.

כך אנחנו, מבקשים את הרב מרדכי אליהו, וכנראה שמצבנו קשה...

תשובה כהלכה

הידור, לא נאה אחוה. האם בהדלקת נרות חנוכה משמן מוצק, 90% שכן זית ו-10% חומר אחר, מקיימים את ההידור של הדלקה בשמן זית? יש בו 90% הידור.

לא עומר כחללים. לאחרונה נשמעים רמזים לכך שרב מסוים הוא הוא משיח בן דוד, כיצד יש להתייחס לרמזים הללו? הגאולה קרובה מאוד, ובאמת אנחנו כבר נמצאים בתוכה ממש. אבל אותו אדם שמדובר בו לא עומד בכללי ההלכה של משיח. והכלל הראשון הוא שיהיה מלך והוא לא. ועוד צריך שיהיה "בעל חכמה יהיה יתר משלמה, ונביא גדול הוא קרוב למשה רבינו, ולפיכך ילמד כל העם ויורה אותם דרך ה', ויבואו כל הגוים לשמועו" (רמב"ם הלכות תשובה פרק ט ב). וכל הדברים הללו לא מתקיימים בו.

לא שעת נוסר. מי שגר בעיר העתיקה ומגנו ראים את מקום המקדש, האם מותר לו לעשות שם כושר? אין שום מניעה הלכתית. אבל נפשית, איך אתה יכול?

חנוכה שמח בדרכי הוראה

קנו את ספר הקומיקס <<

'אביהם של ילדי ישראל' (5 חלקים)

וקבלו את הסט **"פאר הדור"** חלקים א' ו' ב' **מתנה!**

200 מיליון משלוח ערב הבית

להזמנה שלפניית << **052.8069922**

לרכישה באתר << **harav.co.il**

תלמוד תורה מאור התורה

ע"ש הרב מימיון

מיסודו של מור"ה הר"ג מרדכי אליהו זצ"ל

הורים יקרים

אנו שמחים לבשר לכם על פתיחת ההרשמה לכיתה א'.

ניתן להירשם גם לכיתות ב' וג'.

לפרטים וקביעת ראיון קבלה: מזכירות התלמוד תורה

טל': 02-6526051 מייל: **evhuri5@gmail.com**

אמדים בלמחה, אמדים באכפפה

בליטת בוקאי צ'אברמן